

Notitie : Natuurtoets Brede Heide, Boxtel

Locatie : Brede Heide 4 te Boxtel
Datum : 15 april 2014
Projectnummer : 211x07083
Opgesteld door : Reinoud Vermoolen

Voorliggend verslag is opgesteld ten behoeve van een partiële herziening van het bestemmingsplan buitengebied Brede Heide 4, opgesteld door BRO met projectnummer 211x07083.

Bij ruimtelijke planvorming is een toetsing aan de natuurwetgeving verplicht. Door middel van een verkennend flora- en faunaonderzoek is een beoordeling gemaakt van de effecten die het plan zal hebben op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met de natuurwetgeving.

Natuurbescherming in Nederland

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Flora- en faunawet (FF-wet). Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door middel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk en op provinciaal niveau in de Verordening Ruimte (Noord-Brabant) is vastgelegd.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijk significante effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied (of Beschermde Natuurmonument) zijn vergunningsplichtig.

Provinciaal beleid

De provinciale groenstructuur bestaande uit Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Groenblauwe Mantel zijn ruimtelijk vastgelegd in de Verordening Ruimte. De EHS is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen de gebieden. Ook de beheergebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot de EHS. De feitelijke beleidsmatige gebiedsbescherming vindt plaats middels de uitwerking van het provinciaal beleid in de gemeentelijke bestemmingsplannen.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, libellen en vlinders, op enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, mieren, schelp- en schaaldieren) en op een honderdtal vaatplanten. Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten uit 'tabel 2', de bijlage 1 soorten van het besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, de soorten uit Bijlage IV van de Habitatrictlijn (tezamen tabel 3) en met alle vogels. Van deze laatste groep is een lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en een lijst met vogels waarbij inventarisatie gewenst is. Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen.

Werkwijze natuurtoets

In de natuurtoets zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet en planologisch beschermde natuurwaarden. Deze werkwijze vloeit voort uit de 'Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie van LNV van september 2009.

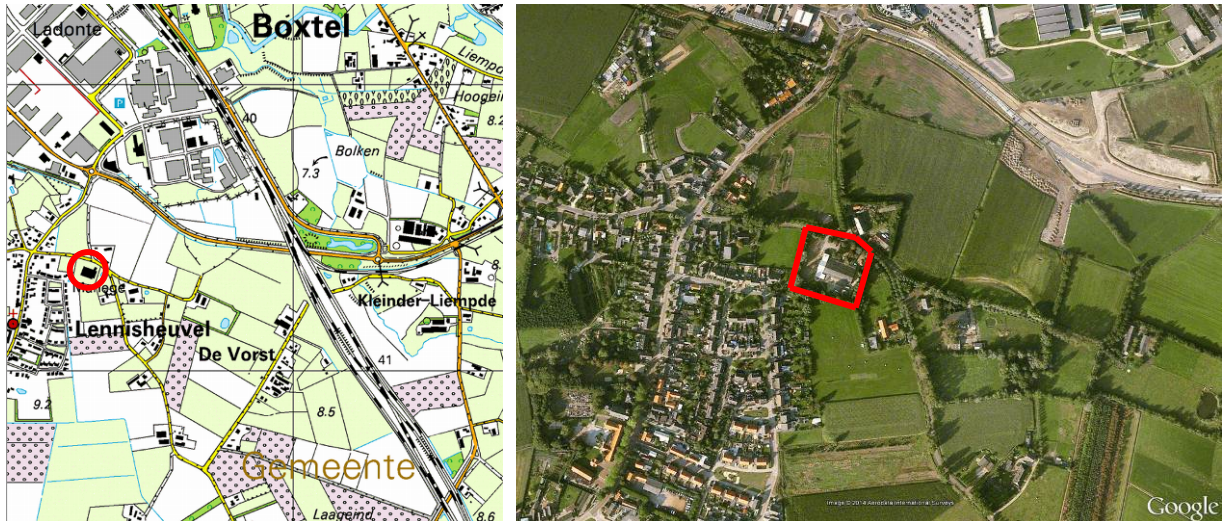
Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is op 7 april 2014 door een ecooloog van BRO¹ een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied. Mogelijke verblijfplaatsen en sporen van dieren zijn onderzocht. Hierbij is onder andere gebruik gemaakt van de checklist Inschatting Vooronderzoek Vleermuizen (www.vleermuis.net). Naast een veldbezoek is er een bronnenonderzoek gedaan. Voor dit bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevens, zoals provinciale natuurgegevens en algemene verspreidingsatlassen. Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek is vervolgens een inschatting gemaakt van de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

Beschrijving van het plangebied

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EL&I genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

Ligging van het plangebied

Het plangebied is gelegen in het buitengebied ten zuiden van de bebouwde kom van Boxtel net ten oosten van de kern Lennisheuvel. De Amersfoortcoördinaten van het midden van de locatie zijn 150,3-398,3². De ligging van het plangebied is te zien in onderstaande afbeeldingen (figuur 1 en 2).

Figuur 1 en 2. Respectievelijk globale ligging en precieze begrenzing (rood omlijnd) van het plangebied.

Huidige situatie

Het plangebied bestaat uit een erf met verharding en beplanting. De verharding bestaat uit een niet meer in gebruik zijnde manege (hoofdgebouw met meerdere vertrekken waaronder een grote binnenbak) en naastgelegen stalboxen en schuren. Rondom de manege ligt vooral aan de voorzijde bestrating en betonplaten tussen de manege en de langs oostzijde gelegen schuren. Beplanting binnen het plangebied bestaat uit gras- en kruidvegetatie (inclus de oude buitenbak), ruigtevegetatie (met name in het zuidelijke deel van het plangebied) en zoomvegetatie langs de randen van het plangebied bestaande uit struiken en bomen waaronder enkele verspreidstaande hoog opgaande populieren. Aan de voorzijde van het manegegebouw staan verspreid enkele bomen waaronder een hoog opgaande wilg. Oppervlaktewater binnen het plangebied is beperkt tot een waterhoudende smalle betonnen bak naast de vroegere mestvaalt. Tijdens het veldbezoek stond er geen water in de greppels rondom het erf. Onderstaande afbeeldingen geven een impressie van het plangebied.

² De getallen staan respectievelijk voor de x-coördinaat en de y-coördinaat van de linkerbenedenhoek van het betreffende kilometervak.

Foto 1. Noordwesthoek plangebied

Foto 2. Noordoosthoek plangebied

Foto 3. Zuidoosthoek plangebied

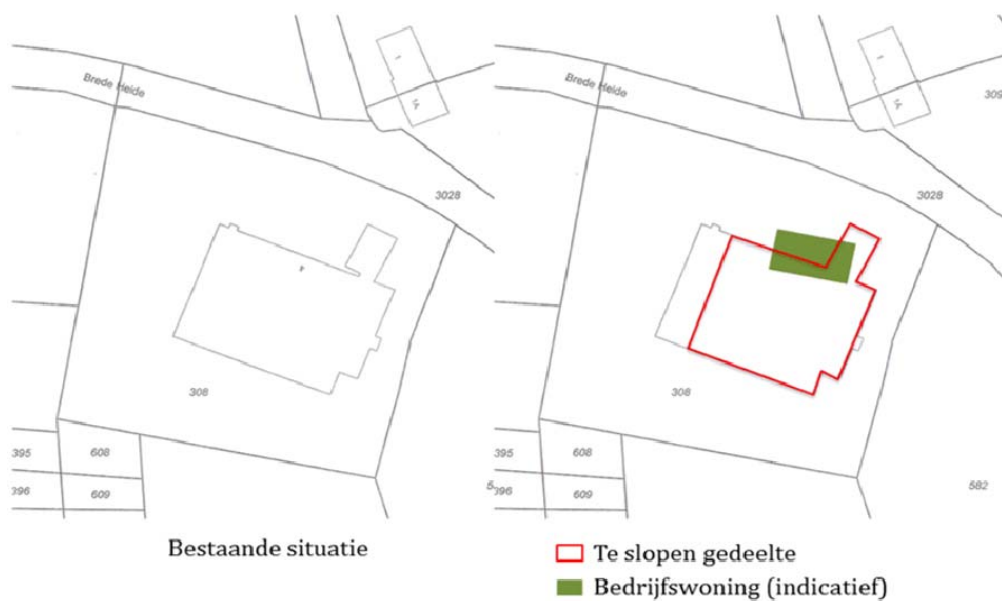

Foto 4. Oostrand plangebied

Toekomstige (geplande) situatie

De gewenste ontwikkeling betreft het omzetten van de voormalige manege in een kleinschalige kantoor- en vergaderlocatie met hieraan ondergeschikte horeca en daarnaast een bedrijfswoning. Hiervoor worden de verouderde opstallen waaronder de binnenbak, de stallen evenals de meeste bijbehorende schuren worden gesloopt (in totaal ongeveer 1200 m²). Het te behouden gebouwdeel (180 m²) wordt gerenoveerd ten behoeve van de kantoor- en vergaderlocatie in twee bouwlagen. In plaats van de te slopen opstallen worden (een of) twee bijgebouwen van 100 m² gerealiseerd. De situering van de bijgebouwen is nog niet bekend. De situering van de bedrijfswoning (indicatief) het te behouden en te renoveren gebouwdeel is weergegeven in figuur 3.

Naar verwachting zal verharding rondom de bebouwing eveneens aangepast worden. De meeste bomen binnen het plangebied zullen behouden blijven, uitgezonderd een hoog opgaande wilg aan de voorzijde van het manegegebouw en enkele hoog opgaande populieren op enkele locaties in de rand van het plangebied. De overige vegetatie aan de randen van het plangebied zal in principe met rust gelaten worden. Bij de initiatiefnemer leeft de wens om meer natuurwaarde te creëren in de groene delen en randen van het plangebied.

Figuur 3. Stedenbouwkundige schets.

Toetsing gebiedsbescherming

Wettelijke gebiedsbescherming

Het plangebied ligt buiten de invloedssfeer van door de Natuurbeschermingswet beschermde gebieden. Het dichtstbijzijnde wettelijk beschermde natuurgebied, het Natura 2000-gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen, ligt op anderhalve kilometer van het plangebied. Gezien deze afstand en de beperkte omvang van de ontwikkeling hoeft in het plan geen rekening gehouden te worden met wettelijke gebiedsbescherming.

Planologische gebiedsbescherming

Het plangebied ligt geheel buiten de EHS of Groenblauwe Mantel zoals deze is vastgesteld op de kaart van de Verordening Ruimte. Door de ontwikkeling zullen geen wezenlijke kenmerken van de provinciale groenstructuur worden aangetast. In de planvorming voor het gebied hoeft geen rekening gehouden te worden met planologische bescherming van natuurwaarden.

Toetsing Flora- en faunawet

Vaatplanten

Het plangebied is onderzocht in begin april, het is om die reden niet goed mogelijk om alle aanwezige vaatplanten in het plangebied te herkennen in veld. In de greppel langs de westzijde van het plangebied werd tijdens het veldbezoek dotterbloem (tabel 1) aangetroffen. Tevens kunnen enkele andere algemeen beschermde soorten uit tabel 1, zoals brede wespenorchis en slanke sleutelbloem, langs de randen van het plangebied voorkomen. Er zijn tijdens het veldbezoek in het plangebied geen zwaarder beschermde vaatplanten (tabel 2 en 3) aangetroffen. Zwaarder beschermde planten zoals lange ereprijs, prachtklokje, steenanjer en klein glaskruid zijn wel bekend uit Boxtel en omgeving. Gezien het aangetroffen habitat binnen het plangebied

is het voorkomen van bijv. lange ereprijs en/of prachtklokje langs de rand van het plangebied niet geheel op voorhand uitgesloten.

Effectenbeoordeling

Voor de genoemde soort van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en Faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. In het kader van de algemene zorgplicht is het echter wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het vernietigen van individuen te voorkomen. Met de toekomstige ontwikkeling zal de groeiplaats van dotterbloem niet aangetast worden, in het kader van de algemene zorgplicht zijn dan ook geen specifieke maatregelen nodig. Met de toekomstige ontwikkeling zullen potentieel aanwezige groeiplaatsen van tabel 2 soorten als lange ereprijs en prachtklokje langs de randen van het plangebied eveneens niet aangetast worden. Negatieve effecten voor beschermde soorten vaatplanten zijn uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied vormt geschikt habitat voor grondgebonden zoogdieren. Enkele algemeen beschermde grondgebonden zoogdieren van tabel 1 (mol, huisspitsmuis, egel, bunzing etc.) kunnen van het plangebied gebruik maken. Het voorkomen van steenmarter en eekhoorn (tabel 2) is bekend uit de omgeving ten zuiden van Boxtel. Sporen van beide soorten zijn niet aangetroffen tijdens het veldbezoek en gezien het aangetroffen habitat wordt verwacht dat het plangebied geen onderdeel uitmaakt van het leefgebied van eekhoorn. Het plangebied is mogelijk wel geschikt als verblijfplaats en foerageergebied voor steenmarter.

Effectenbeoordeling

Voor de genoemde soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en Faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. In het kader van de algemene zorgplicht is het echter wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. In het kader van de algemene zorgplicht zijn geen specifieke maatregelen nodig.

Voor steenmarter (tabel 2) geldt vrijstelling van de Flora- en faunawet indien gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. In de toekomstige situatie blijft binnen het plangebied voldoende foerageergebied voor steenmarter beschikbaar. In de omgeving van het plangebied zijn tevens naar verwachting voldoende alternatieve verblijfplaatsen beschikbaar. Dit houdt in dat werkzaamheden binnen de gebouwen buiten de periode van maart tot augustus (kraamperiode) uit gevoerd dienen te worden. Door volgens de gedragscode te werken zijn negatieve effecten voor steenmarter uitgesloten.

Vleermuizen

Tijdens het veldbezoek is gelet op de aanwezigheid van potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen. Het plangebied leent zich voor vleermuizen. Uit de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van diverse soorten vleermuizen waaronder gewone en ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Binnen het plangebied zijn meerdere dikke bomen aanwezig (>3 dm), waaronder de hoog opgaande wilg en de hoog opgaande populieren, waar voor vleermuizen geschikte holtes, spleten, scheuren en losse bast tijdens het veldbezoek niet zijn uitgesloten. Deze bomen kunnen door boombewonende vleermuizen (ruige dwergvleermuis) gebruikt worden als vaste verblijfplaats. Binnen het manegegebouw is de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen

(achter houten gevelbekleding en tussen het dak en dakbetimmering bij enkele aanwezige invliegopeningen) voor gebouwbewonende soorten als gewone dwergvleermuis eveneens niet op voorhand uitgesloten.

De bomenrij langs de rand van het plangebied kan dienst doen als vliegroute voor vleermuizen en de opgaande vegetatie binnen het plangebied kan onderdeel uitmaken en van waarde zijn als foerageergebied voor vleermuizen.

Effectenbeoordeling

De dikke bomen en bebouwing binnen het plangebied vormen potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen. Met kap en sloop ten behoeve van de toekomstige inrichting zijn negatieve effecten niet op voorhand uit te sluiten. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen zal dan nodig zijn. Met de toekomstige ontwikkeling wordt niet verwacht dat er (essentieel) foerageergebied van vleermuizen verloren zal gaan en met de kap van een enkele hoog opgaande wil en enkele verspreid in de bomenrij staande populieren zal eveneens geen vliegroute verstoord worden. Negatieve effecten op potentieel foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen wordt op voorhand uitgesloten.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied enkele vogels waargenomen waaronder grote bonte specht. Verwacht wordt dat diverse soorten vogels in de bomen, struiken en ruigtevegetatie binnen het plangebied tot broeden kunnen komen. Tijdens het veldbezoek zijn geen huismussen binnen het plangebied en directe omgeving aangetroffen en gezien het ontbreken van voor de soort geschikte holten in de aanwezige bebouwing wordt huismus niet verwacht voor te komen binnen het plangebied. In de verlaten en vervallen bebouwing binnen het plangebied kunnen echter wel soorten als winterkoning tot broeden komen. Tijdens het veldbezoek is tevens gelet op de aanwezigheid van uilen binnen het plangebied. Sporen van aanwezigheid (zoals krijtsporen of braakballen) dan wel geschikte verblijfplaatsen voor uilen zijn hierbij niet aangetroffen.

Effectenbeoordeling

Op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Het gaat om soorten die jaarlijks nieuwe nesten maken. Van een aantal soorten is het nest, inclusief de functionele leefomgeving, jaarrond beschermd. Dit zijn een aantal roofvogels, koloniebroeders en gebouwbewonende vogelsoorten waaronder kerkuil en huismus. Tenslotte is er een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen ('categorie 5-soorten') zoals zwarte roodstaart en groene specht. Aangezien vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten niet worden verwacht voor te komen binnen het plangebied zijn negatieve effecten uitgesloten.

Voor de voorgenomen ontwikkeling zal bebouwing worden weggehaald waarin mogelijk enkele broedende vogelsoorten aangetroffen kunnen worden. De nesten van vogelsoorten die hierin kunnen broeden zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode. Het is in de praktijk niet mogelijk om een onthef-

ving te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze nesten in deze periode. Voor de meeste vogelsoorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Door het verwijderen van vegetatie en grondverzet buiten de broedperiode (half maart- half juli) uit te voeren, wordt het risico op overtreding van de Flora- en Faunawet voor deze vogelsoorten sterk verminderd.

De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar en in het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Indien op een locatie geen broedende of nestelende vogels aanwezig zijn, mag de aanwezige vegetatie en bebouwing ook tijdens het broedseizoen verwijderd en gesloopt worden.

Vissen, amfibieën en reptielen

Binnen het plangebied is oppervlaktewater aanwezig in de vorm van een betonnen bak met water. Hierin zijn tijdens het veldbezoek twee bruine kikkers in aangetroffen. Verwacht wordt dat het sterk bemeste water geen geschikt voortplantingsbiotoop is voor amfibieën. Geschikt voortplantingswater zou de tuinvijver in de naastgelegen tuin ten oosten van het plangebied kunnen vormen. Het voorkomen van vissen binnen het plangebied is op voorhand uitgesloten. De vegetatie binnen het plangebied zal onderdeel uit kunnen maken van het landhabitat van enkele algemene soorten amfibieën. Het voorkomen van zwaarder beschermde soorten amfibieën als alpenwatersalamander (tabel 2) is bekend uit de omgeving en deze kan op basis van het aangetroffen landhabitat niet op voorhand uitgesloten worden voor te komen binnen het plangebied.

Effectenbeoordeling

Binnen het plangebied is geschikt landhabitat voor amfibieën aanwezig. Een negatief effect op het landhabitat van enkele soorten amfibieën als bruine kikker (tabel 1) en alpenwatersalamander (tabel 2) ten gevolge van de ontwikkeling is niet op voorhand uitgesloten. Voor soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en Faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor soorten van tabel 2 geldt vrijstelling indien wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. In het kader van de gedragscode mag geen voor alpenwatersalamander potentieel landhabitat (hiervoor kunnen allerlei holten, houtwallen, overhoekjes, houtstapels, stenen en afvalhopen fungeren) aangetast worden gedurende de periode oktober-februari. Indien buiten voornoemde periode potentieel landhabitat verwijderd wordt zijn negatieve effecten uitgesloten.

Beschermde ongewervelde diersoorten

Voor beschermde ongewervelde soorten heeft het plangebied weinig waarde door het ontbreken van geschikt habitat. Het voorkomen van strenger beschermde ongewervelde soorten (tabel 2 en 3) is met voldoende zekerheid uit te sluiten omdat dergelijke soorten zeer specifieke eisen aan hun leefomgeving stellen.

Conclusie en aanbevelingen

- Binnen het plangebied zijn potentiële verblijfplaatsen en foerageergebied voor steenmarter (tabel 2) niet op voorhand uitgesloten. In de toekomstige situatie blijft binnen het plangebied voldoende foerageergebied voor steenmarter beschikbaar. In de

omgeving van het plangebied zijn tevens naar verwachting voldoende alternatieve verblijfplaatsen beschikbaar. Voor tabel 2 soorten geldt vrijstelling van de Flora- en faunawet indien gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Dit houdt in dat werkzaamheden binnen de gebouwen buiten de periode van maart tot augustus (kraamperiode) uit gevoerd dienen te worden. Door volgens de gedragscode te werken zijn negatieve effecten voor steenmarter uitgesloten.

- Het plangebied is geschikt voor vleermuizen. De dikke bomen en bebouwing binnen het plangebied vormen potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen. Met kap en sloop ten behoeve van de toekomstige inrichting zijn negatieve effecten niet op voorhand uit te sluiten. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen zal dan nodig zijn. Met de toekomstige ontwikkeling wordt niet verwacht dat er (essentieel) foerageergebied van vleermuizen verloren zal gaan en met de kap van een enkele hoog opgaande wil en enkele verspreid in de bomenrij staande populieren zal eveneens geen vliegroute verstoord worden. Negatieve effecten op potentieel foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen wordt op voorhand uitgesloten.
- Binnen het plangebied zijn broedende vogels te verwachten. Over het algemeen zijn nesten van de meeste soorten vogels uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode. Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze nesten in deze periode. Door de werkzaamheden buiten de broedperiode (half maart- half juli) uit te voeren, wordt het risico op overtreding van de Flora- en Faunawet voor deze vogelsoorten sterk verminderd. Indien werkzaamheden tijdens het broedseizoen plaatsvinden dienen de uitvoeringslocaties vooraf en tijdens de werkzaamheden ongeschikt gemaakt te zijn voor broedende vogels. Dit kan door het kort maaien en houden van de aanwezige vegetatie voorafgaand en tijdens het broedseizoen en/of voorkomen dat vogels binnen de bebouwing kunnen komen.
- Binnen het plangebied is geschikt landhabitat voor amfibieën aanwezig. Een negatief effect op het landhabitat van enkele soorten amfibieën als bruine kikker (tabel 1) en alpenwatersalamander (tabel 2) ten gevolge van de ontwikkeling is niet op voorhand uitgesloten. Voor soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en Faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor soorten van tabel 2 geldt vrijstelling indien wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. In het kader van de gedragscode mag geen voor alpenwatersalamander potentieel landhabitat (allerlei holten, houtwallen, ruigten, houtstapels, stenen en afvalhopen) aangetast worden gedurende de periode oktober-februari. Indien buiten voornoemde periode potentieel landhabitat verwijderd wordt zijn negatieve effecten uitgesloten.